
Tilsyn for avløpsanlegg Stjørdal kommune. 29.03.2007

RAPPORT

Rapportens innhold :

Denne rapporten beskriver de avvik og anmerkninger som ble avdekket innen følgende kontrollerte områder:

- innhold og oppbygging av kommunens internkontrollsystem
- ledningsanlegg (ledninger, pumpestasjoner, overløpsinstallasjoner)
- renseanlegg
- utslippskontroll for renseanlegg

Hovedkonklusjon:

Kommunen oppfyller ikke alle krav i utslippstillatelser og internkontrollen kan forbedres for avløpssektoren. Det ble under kontrollen funnet to avvik og gitt to anmerkninger. Det var samtidig tilsyn med Arbeidstilsynet Region Midt-Norge. I rapporten er det registrert et felles avvik og en felles anmerkning som gjelder IK-system. Arbeidstilsynet vil i eget brev varsle pålegg som går på biologisk helsefare.

Utarbeidet:

Godkjent:

Sign.:

Sign.:

Saksbehandler

Miljøverndirektør

Innholdsfortegnelse

1. Innledning	2
2. Dokumentunderlag	2
3. Omfang	2
4. Avvik	3
5. Anmerkninger	4
6. Gjennomføring	5

1. Innledning

Rapporten er utarbeidet etter et tilsyn ved Stjørdal kommune den. 29. mars 2007.

Kontrollen ble gjennomført ved gransking av dokumenter, ved møter med fire personer i organisasjonen, og ved befaring på Sentrum renseanlegg (SARA), for å se om rutiner, prosedyrer og instruksjoner blir fulgt opp i praksis.

Rapporten omhandler avvik og anmerkninger som er avdekket under tilsynet.

- AVVIK defineres som overtredelse av vilkår gitt i utslippstillatelse eller gjeldende lover og forskrifter, eller på kommunens egne prosedyrer og instruksjoner som har relevans for det ytre miljø.
- ANMERKNING er forhold som ikke omfattes av definisjonen for avvik, men som miljøvern avdelingen mener det er riktig å påpeke for å ivareta og forbedre det ytre miljø.

2. Dokumentunderlag

Dokumentunderlaget for tilsynet var :

- Forskrift om systematisk helse-, miljø- og sikkerhetsarbeid i virksomheter (internkontrollforskriften)
- Forurensningsloven
- Forurensningsforskriften del 4 om avløp
- Utslippstillatelse for Halsøen renseanlegg i Stjørdal kommune datert 17.01.2007.

3. Omfang

Tilsynet omfattet kommunens håndtering av følgende emner:

Internkontrollsystemet (IK-systemet):

- Status for oppbygging av system
- Organisasjonsplan inkl. ansvars- og myndighetsområder.
- Avviksbehandling herunder behandling av naboklager
- Erfaringstilbakeføring.

Ledningsanlegg

- Utslipp av urensset kloakk fra ledningsnett
- Pumpestasjoner
- Spesielle tilførsler

Renseanlegg og slambehandling.

- Tilsyns- og overvåkingsrutiner
- Skrevne driftsinstruksjoner.
- Gjennomgang av driftsresultater

Utslippskontroll

- Mengdemåling
- Tilføringsgrad
- Prøvetakingsmetoder
- Rapporteringsrutiner

4. Avvik***Avvik 1: Stjørdal kommune har noen brudd på utslippstillatelse etter forurensingsloven.***

Avvik fra: Utslippstillatelse for Halsøen i Stjørdal kommune datert 17. januar 2007

Kommentarer:

Internkontrollen inneholder ingen oversikt over punkter i avløpsnettene der det kan skje utslipp av kloakk. Kommunens helsemyndighet er ikke informert om plassering av utslipp fra overløp. Det er ikke avklart hvilke resipienter som har brukerinteresser i områder der det er utslipp fra overløp. Dette er brudd på krav i utslippstillatelse for Halsøen renseanlegg pkt 5.

Den manglende dokumentasjon om overløp må innarbeides i internkontrollen med tilhørende prosedyrer og rapportskjema. Avklaring av resipient med brukerinteresser bør inn i arbeidet med revisjon av sektorplan for avløp, eventuelt i en kommunedelplan for vann og vassdrag.

Brudd på utslippstillatelser skal registreres som avvik i IK-systemet. Det er ikke gjort.

Avvik 2: Virksomhetens internkontroll har mangler og må brukes mer aktivt

Avvik fra: Forskrift om systematisk helse-, miljø- og sikkerhetsarbeid i virksomheter, § 4 og § 5, annet ledd pkt.1-8.

Kommentarer:

Internkontrollen består av et grundig dokument som var ferdigstilt for mange år sia. Det finnes prosedyrer for både driftstiltak og kontrolltiltak, samt system for rapportering og oppdatering. Denne dokumentasjonen er i liten grad oppdatert sia 2004. Under tilsynet vart det gitt uttrykk for at det blir satt i gang arbeid med å få IK-systemet oppdatert og aktivt. Nedenfor gis beskrivelse av de mangler som er registrert under tilsynet.

Det er gitt flere prosedyrer for oppdatering av IK-systemet. Prosedyre nr 3.1 Kontrollrutine for gjeldende lover og forskrifter er ikke fulgt opp og manglende oppfølging er ikke rapportert som avvik. Navnelister er ikke oppdatert etter at det har skjedd endringer i organisasjonen. Prosedyre nr 3.2 Kontrollrutine for kompetanse er ikke fulgt opp og det er ikke rapportert som avvik. Prosedyre nr 3.11 ROS-analyse skal gjennomføres for å kartlegge risikofaktorer og mangler i IK-system og gjennomføring. Mangler skal tas inn som avvik og ROS-analyse skal gjøres minst en gang pr år. Dette er ikke gjort de siste år. Prosedyre nr 3.12 Revisjon av IK-Avløp gir anvisninger for oppdatering av IK-systemet, beskriver hvordan internrevisjon skal gjennomføres med krav rapportering. Det er gjennomført HMS-runder, men disse oppfyller ikke krav i prosedyren. Siste vernerunde var i juni 2005. Referatet fra vernerunden angir ikke ansvar for retting eller frister og det går ikke fram om avvik er rettet. Prosedyre nr 3.13

Rutine- og dokumentstyring som skal sikre at prosedyrer blir fulgt, gir anvisninger om plikter for alle ledd i organisasjonen. Den inneholder plikter om behandling og lagring av innkommet dokumentasjon og avvik, og om hvordan informasjon skal brukes. Det er flere brudd på denne prosedyren de seinere år. Det som er nevnt i dette avsnittet er brudd på plikten til å ha en internkontroll, jf § 4 i forskriften.

Det er ikke gjennomført tilstrekkelig opplæring i bruk av IK-systemet, om regelverk og om gjeldende krav i utslippstillatelser. Ansatte deltar på kurs når det kommer tilbud til kommunen, men det er ingen samlet plan for hvordan den enkelte ansatte skal inneha den kunnskap som er nødvendig for å oppfylle krav i HMS-regelverket. Dokumentasjonen om lover og forskrifter inneholder feil og har mangler. Arbeidsmiljøloven med forskrifter var ikke nevnt i denne oversikten. Siste utslippstillatelse for Halsøen renseanlegg med ledningsnett er ikke tatt inn i IK-systemet. Dette er et avvik i forhold til § 5, annet ledd pkt 2.

5. Anmerkninger

Anmerkning 1: Stjørdal kommune kan forbedre sine rutiner for å sikre at krav i HMS-lovgivningen oppfylles.

Kommentarer:

IK-systemet inneholder rutiner for å sikre og motivere ansatte til å bidra for å avdekke risikoforhold, feil og mangler både i driftsrutiner, styringssystem og i bygging og drift av anlegg. En god del av rutinene er ikke i bruk, en del beskrivelser er ikke oppdatert og det registreres ikke avvik på forhold som gjelder styringssystem.

I forslag til sektorplan for avløp er det i pkt 8.4 satt opp et tiltak om daglig bruk av IK-avløp. Dette følges opp i liten grad. Det er ikke jevnlig møter mellom driftsoperatører og driftsansvarlige. Mangler i HMS-system er sjelden på dagsorden og etterspørres i liten grad når avløpstema er på dagsorden.

Anmerkning nr 2: Stjørdal kommune kan forbedre rutiner for å overvåke vannkvalitet i Halsøen og i bekker og småvassdrag.

Kommentarer:

Når det er mye nedbør og snøsmelting kan Halsøen renseanlegg bli hydraulisk overbelastet slik at det i verste fall blir slamflukt fra sedimenteringsbasseng. For å unngå dette åpnes ei luke mellom innløpskummen i pumpestasjonen og overvannsledningen som ledes ut i Halsøen. Det er ikke kriterier for når denne luka kan åpnes og det føres ikke journal for når det skjer.

Det finnes ikke dokumentasjon for hvor mye urensset kloakk som ledes ut i bekker i tettbebyggelsen. Kriterier for hvilke resipienter som har brukerinteresser jf pkt 5, i utslippstillatelsens 4. avsnitt, er ikke utarbeidet.

Det er utarbeidet et forslag til sektorplan avløp. Denne er basert på en kommunal visjon om vannkvalitet. Planen inneholder ikke andre målsettinger om resipientkvalitet. Tiltaksplanen omfatter kun tekniske og driftsmessige tiltak på kommunale anlegg. Tiltak med bruk av forurensingsmyndighet etter Forurensingsforskriften kap 11, 12 og 13 samt 15 og 16 er ikke tatt inn i sektorplanen.

Kommunen har rutiner og metoder for å lete etter feilkoblinger. Dette er arbeid som tas når det er ledig tid. På tilsynsrunder observeres det om det kommer ekskrementer i overvannet. Ved mistanke slippes det tenninsballer i taknedløp for å sjekke at rørene er koblet riktig. Feil som avdekkes varsles videre til nærmeste overordnede.

6. Gjennomføring

Kontrollen ble gjennomført med et oppstartsmøte på kommunehuset, med gjennomgang av IK-systemet. Deretter ble det gjennomført samtaler med følgende ansatte :

Navn	Funksjon	Etat
Terje Gulbrandsen	Etatsjef FDV Kommunalteknikk	Stjørdal kommune
Geir Baustad	Fagansvarlig VA	Stjørdal kommune
Bjørn Stamnes	Arbeidsformann rensenlegg	Stjørdal kommune
Vidar Mæhre	Arbeidsformann ledningsnett	Stjørdal kommune

I tillegg deltok Ketil Fiskvik og Steinar Risberg fra Stjørdal kommune under deler av tilsynet. Fra Arbeidstilsynet Region Midt-Norge deltok Gunnar Løvås. Fra fylkesmannen deltok Anne Sundet Tangen og Karstein Kjølstad.

7. Andre forhold

Organisasjonen er preget av omorganisering og vakanser.

Driftsresultat for Halsøen rensenlegg er ut fra tilsendte rapporter tilfredsstillende.